

Täysistunto

Tiistai 17.2.2026 klo 14.00—21.42

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.13 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ammattikorkeakoululakia ja opintotukilakia. Eli kyse on esityksestä niin sanotuille soteaksoistutkinnoille.

Kokonaisuutenaan tämä muutos on yksi pieni osa niistä keinoista, joilla toteutetaan koulutustason nostoa. Kuten äskeisessäkin esityksessä, yhteisenä tavoitteena on, että nostetaan korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuutta mahdollisimman lähelle 50:tä prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Muutos mahdollistaa opiskelupaikkojen tarjoamisen mahdollisimman monelle sellaiselle, jolla ei ole vielä tutkintoa tai opiskeluoikeutta. Ja tämä lakimuutos auttaa jonkin verran myös siinä, koska lakimuutoksella ehkäistään koulutuksen karsautumista.

Toisena tavoitteena on toimeenpanna EU:n ammattipätevyysdirektiiviä, ja siitä siis tulee tämä vaade, että jatkossa kättilön koulutus suoritetaan vasta sairaanhoitajatutkinnon jälkeen. Nykytilanteessa sairaanhoitaja, joka haluaa kouluttautua ensihoitajaksi, kättilöksi tai terveydenhoitajaksi, suorittaa samantasoisien sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, vaikka hän olisi suorittanut jo sairaanhoitajakoulutuksen. Se vie kuitenkin opiskelupaikan henkilöltä, joka voisi muuten aloittaa suorittamaan ensimmäistä korkeakoulututkintoa.

Ammattikorkeakoululakia ehdotetaan siis muutettavaksi siten, että lakiin lisätään uusi koulutustyyppi. Kyseessä on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen tai sen lisäksi suoritettava ensihoitaja-, kättilö- tai terveydenhoitajakoulutus, ei siis tutkinto. Vastaavia, jo pitkään käytössä olleita koulutuksia, jotka eivät ole tutkintoja, ovat esimerkiksi erikoislääkärien ja opettajan koulutukset, jotka suoritetaan tutkinnon jälkeen. Uudistuksen jälkeen sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittanut, joka haluaa ensihoitajan, kättilön tai terveydenhoitajan tehtäviin, voisi suorittaa pelkän ensihoitajan, kättilön tai tervey-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

denhoitajan koulutuksen. Jatkossa ei siis tarvitsisi enää hakeutua suorittamaan toista kokonaista ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta.

Arvoisa puhemies! Nuorten toiselta asteelta valmistuvien koulutuspolut on pyritty pitämään uudistuksessa mahdollisimman samanlaisina kuin nyt. Opiskelija suorittaa nelivuotisen koulutusohjelman, joka antaa osaamisen sekä sairaanhoitajaksi että ensihoitajaksi tai terveydenhoitajaksi. Nuorille koulutukseen hakeutuville hakemisessa ei siis näkyisi merkittävää eroa nykytilanteeseen. Sen sijaan sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittaneiden koulutuspolku ensihoitajaksi tai terveydenhoitajaksi muuttuu: opiskelija suorittaa terveydenhoitajaksi yksivuotisen 60 opintopisteen koulutuksen tai ensihoitajaksi puolitoistavuotisen 90 opintopisteen koulutuksen.

Myös kätilökoulutukseen voi hakeutua yhtä aikaa sairaanhoitajakoulutuksen kanssa. Kätilökoulutus kuitenkin voidaan suorittaa EU-direktiivin vaatimusten mukaisesti aina vasta sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen. Kätilöiden koulutuspolku pitenee muodollisesti nykyisestä neljästä ja puolesta vuodesta viiteen vuoteen. Ja tietenkin tämä koulutuspolun piteneminen tällaisenaan on harmittavaa. Siltä ei kuitenkaan voitu välttyä, koska sairaanhoitajakoulutuksen laajuus on Suomessa kolme ja puoli vuotta ja kätilökoulutuksen laajuus on vuoden 2005 ammattipätevyysdirektiivin nojalla puolitoista vuotta. Suomalaista laadukasta sairaanhoitajakoulutusta ei haluttu heikentää lyhentämällä sitä. Samalla halusimme varmistaa myös sen, että kätilöillä on jatkossakin myös sairaanhoitajakoulutus. Koulutusajan kokonaiskesto kuitenkin lyhenee, jos opiskelija ottaa kätilökoulutuksen sisältöjä sairaanhoitajakoulutuksen vapaavalintaisiin opintoihin, ja näin ollen koulutuksen pituus on neljä ja puoli vuotta.

Arvoisa puhemies! Esitetyt uudet koulutukset eivät ole siis suoria tutkintoja, mutta ensihoitajat, kätilöt ja terveydenhoitajat suorittavat jatkossakin sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, jonka sisältönä on sairaanhoitajan pätevyys. Tähän sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon liitetään kaksi tutkintonimikettä tai useampi tutkintonimike eli sairaanhoitaja (AMK) -tutkintonimikkeen lisäksi ensihoitaja-, kätilö- tai terveydenhoitaja (AMK) -tutkintonimike. Koulutukset suoritetaan joko sairaanhoitajan tutkintokoulutuksen yhteydessä tai sen jälkeen.

Ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutus olisi jatkossakin aivan samalla tavalla säänneltyä koulutusta ja niitä järjestettäisiin ammattikorkeakoululakiin lisättävien uusien säännösten nojalla. Uudistuksen tavoitteena on turvata ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen toteutuminen jatkossakin ammattikorkeakouluissa nykyisen tasoisena laadukkaana ja arvostettuna koulutuksena. Toisin kuin julkisuudessa on nostettu esiin huolia, uudistuksella ei heikennetä koulutuksen laatua tai rahoitusta. Opiskelija voisi koulutuksen suoritettuaan hakea laillistusta terveydenhoitajaksi tai kätilöksi Valvirasta kuten nykyisinkin. Myös ensihoitajakoulutus tuottaisi saman ammatillisen kelpoisuuden.

Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden oikeus opintotukeen ja opintolainahyvityksen säilyy samana, ja se turvataan samassa esityksessä lainsäädäntömuutoksin. Opiskelijoiden asema on samanlainen kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Ensihoitajat, kätilöt ja terveydenhoitajat saisivat siis jatkossakin laadukasta, laeilla säänneltyä koulutusta, joka johtaa samoihin pätevyys- ja ammattinimikkeisiin kuin aiemmin. Heillä olisi myös oikeus opintotukeen vastaavissa tilanteissa kuin nykyäänkin. Muutoksena olisi koulutuksen keston lyheneminen jo tutkinnon suorittaneille ja kokonaisten tutkintojen koulutuspaikkojen vapautuminen ensikertalaisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

Viime vuoden lopussa opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti sidosryhmille keskustelutilaisuuden uudistuksesta. Olemme myös erikseen kuulleet alojen liittoja. Näissä keskusteluissa on noussut tärkeitä asioita huomioina, ja kiitän siitä palautteesta ja dialogista.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana ammatillisesta opettajankoulutuksesta. Osana tätä uudistusta ammattikorkeakoululakiin lisättäisiin ammatillisen opettajankoulutuksen asetuksenantovaltuus. Tämä tarkoittaa, että jatkossa ammatilliseen opettajankoulutukseen kuuluvista opinnoista, opintojen rakenteesta ja osaamistavoitteista voidaan säätää asetuksella tarkemmin. Ammatillisen opettajankoulutuksen osalta tehtäisiin tarkennuksia myös muihin lain säännöksiin, osin vastaavasti kuin ensihoitaja-, terveydenhoitaja- ja kättilökoulutusten osalta. Muutoksilla ei ole tarkoitus ammatillisen opettajankoulutuksen osalta muuttaa merkittävästi nykytilaa, vaan tavoitteena on tehdä näkyväksi eri opintojen tuottamaa osaamista sekä säätää kyseisten opintojen osaamistavoitteista, jotta ammattikorkeakouluissa suoritettavien opettajankoulutuksen opintojen sisällyttäminen Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen olisi jatkossa mahdollista.

Olen valmiina keskustelemaan ja kuuntelemaan edustajien kysymyksiä ja vastaamaan niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

17.22 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Olen vuodesta 92 ollut mukana ensihoidon maailmassa ja kehittämässä ensihoitoa, mukana asetuksen kirjoittamisessa, kansallisten hoitolinjausten aikaiseksi saamisessa, ja ensimmäinen ensihoidon professori on minulle aikanaan väitöskirjan tehnyt.

Nyt on aika viedä ensihoito vielä yksi askel eteenpäin. Silloin kun aloitin ensihoitotyön, palomiehet antoivat liuotuslääkkeitä sydäninfarktipotilaille. Se loppui saman tien, kun astuin Mäntsälän pelastuslaitokselle. Tänäkin olemme keskustelemassa siitä, että ensihoitajien ammattitutkinnon kautta pitää tulla laillistuminen, mikä on todella tärkeä asia. Valiokunnassa keskusteltiin tänään asiantuntijoiden kanssa mutta ensihoidosta varsin vähän.

Ne ensihoitajat, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulussa 240 opintopisteen ensihoitajan koulutuksen tai 90 opintopisteen ensihoitajakoulutuksen sairaanhoitajaksi valmistumisen jälkeen, tulisi todellakin laillistaa sairaanhoitajan lisäksi myös ensihoitajina. Ensihoitajan työ sairaalan ulkopuolisessa ensihoidossa on työtä, johon sairaanhoitajakoulutus ei anna riittäviä valmiuksia. Ensihoitaja vastaa usein ainoana terveydenhuollon ammattilaisena kriittisesti sairaan potilaan hoidosta sairaalan ulkopuolella. Hän vastaa sairaalan ulkopuolella kiireettömien potilaiden hoidon tarpeen arvioinnista ja palveluohjauksesta ja niihin liittyvistä päätöksenteosta. Ensihoitaja vastaa myös sairaalan ulkopuolella useista operatiivisten tilanteiden johtamisista viranomaisyhteistyössä.

Kriittisesti sairastuneiden ja vammautuneiden hätätilapotilaiden sairaalan ulkopuolinen ensihoito on erikoisosaamista, jota ei kouluteta vastaavalla tavalla muille terveydenhuollon ammattihenkilöille. Vain laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö saa tehdä hoidon tarpeen arviointia. Hoidon tarpeen arvioinnin osaaminen on keskeinen osa ensihoitajan tehtävää ja edellyttää yleissairaanhoitajan tehtävistä poikkeavaa erityisosaamista siksi, että päätökset tehdään sairaalan ulkopuolella varsin erilaisin rajatiedoin kuin sairaalan tai terveyskeskuksen sisällä. Hoidon tarpeen arvioinnin osaaminen on keskeinen edellytys potilasturvallisuudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

Tällä hetkellä ensihoitopalvelussa ensihoitajan nimikkeellä työskentelee hyvin erilaisella koulutustaustalla olevia, ja tämä aiheuttaa sekaannusta ja väärinymmärrystä vastuista, velvollisuuksista ja oikeuksista. Lisäksi moniammatillinen yhteistyö eri viranomaisien kanssa edellyttää, että myös ensihoitajan nimikkeeseen liittyvä osaamisen taso ja vastuualue tehdään näkyviksi ensihoitaja-ammattinimikkeen laillistamisella. Moniammatillinen yhteistyö edellyttää, että ensihoitaja tunnustetaan omaksi laillistetuksi ammatikseen, jotta muut toimijat tietävät selkeästi ensihoitajan osaamisen ja vastuualueet.

Ensihoitaja-ammattinimikkeen laillistaminen on keskeinen tekijä sairaalan ulkopuolisuudessa potilas- ja työturvallisuuden varmistamisessa, sillä se auttaa takaamaan, että ensihoitajan osaaminen on valtakunnallisesti määriteltä ja yhtenevää. Nykyinen hajanainen koulutuskenttä muodostaa potilas- ja työturvallisuusriskin sekä lisää vaihtelua potilaalle tarjotun hoidon laadussa, koska ensihoitaja-nimikkeellä voi työskennellä henkilöitä, joiden todellisesta osaamistasosta ei ole varmuutta. Laillistaminen varmistaa, että jokainen nimikettä käyttävä on täyttänyt tietyt koulutus- ja osaamisvaatimukset. Ammattinimikkeen laillistaminen auttaa yleisesti lisäämään luottamusta ensihoitopalveluun, sillä se antaa viranomaisille työkalut valvoa ammatinharjoittajia ja puuttua tarvittaessa epäasianmukaiseen toimintaan.

Yleinen luottamus viranomaisiin on myös keskeinen tekijä yhteiskunnallisen resilienssin ja kokonaisturvallisuuden vahvistamisessa. Ensihoitaja-ammattinimikkeen laillistaminen on käytännön askel kohti hoitokäytäntöjen yhtenäistämistä, hoitotulosten parantamista ja ensihoitajien roolin vahvistamista monialaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä.

Olemme puhuneet usein tässä salissakin siitä, että ensihoidolla on yhä merkittävämpi rooli, kun yksiköitä suljetaan ja matkat potilailla hoitoon ovat varsin pitkiä. Nyt on aika ottaa seuraava askel ja katsoa, että ensihoitajan laillistaminen tulee todeksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.26 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu monesta kerroksesta. Yksi niistä on vahva, osaava ja oikea-aikaisesti käytettävissä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö. Turvallisuus ei synny vain rajoilta tai viranomaisista. Sitä ovat luomassa myös ensihoitajat, kätilöt ja terveydenhoitajat, jotka ovat yhteiskunnan arjen ja kriisin etulinjassa. Juuri tämän vuoksi käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on ennen kaikkea turvallisuutta vahvistava esitys.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysalalla on Suomessa pitkäkestoinen ja laaja henkilöstöpula. Se näkyy ensihoidon vasteajoissa, perheiden palveluiden saatavuudessa sekä synnytys- ja äitiyshuollon kuormituksessa. Kun koulutuspolut ovat nykyisin päällekkäisiä ja hitaita, osaavaa henkilöstöä valmistuu liian vähän ja liian myöhään. Tällä uudistuksella puramme juuri näitä esteitä. Jatkossa sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittanut voisi päätyä ensihoitajaksi, kätilöksi tai terveydenhoitajaksi ilman uuden samantasoisien tutkimusten tekemistä. Jatkossa ensihoitajaksi tai kätilöksi voisi valmistua puolessatoista vuodessa ja terveydenhoitajaksi jopa yhdessä vuodessa sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain koulutusjärjestelmän tehostamista, se on kriisinsietokyvyn vahvistamista. Ensihoitajat ovat usein ensimmäiset, jotka saapuvat onnettomuuspaikalle. Terveydenhoitajat ovat koulujen ja perheiden turvallisuusverkko. Kätilöt puolestaan turvaavat synnytysten turvallisuuden ja äitiyshuollon jatkuvuuden. Kun koulutuspolut lyhenevät ja selkeytyvät, osaajia valmistuu enemmän ja nopeammin. Tämä lisää pitkäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

lä aikavälillä koko alan työvoiman saatavuutta ja vahvistaa meidän huoltovarmuuttamme myös niillä alueilla, joilla henkilöstöpula on jo akuutti.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi tarvitsee toimivan ensihoidon, vahvan äitiys-huollon ja kattavat peruspalvelut. Jokainen näistä aloista kantaa vastuuta ihmishenkien pelastamisesta ja yhteiskunnan toimintakyvystä. Tämä esitys ei ainoastaan selkeytä koulutusjärjestelmää, vaan se turvaa palvelut, joihin kansalaiset luottavat silloin, kun hätä on suurin. Siksi tämä esitys on ennen kaikkea investointi Suomen turvallisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

17.30 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Suomessa on maailman parhaat kätilöt. Opiskelijat ovat nyt opiskelleet sairaanhoitajiksi ja siinä samalla kätilöiksi, jolloin koulutus on kestänyt neljä ja puoli vuotta.

Tämän käsittelyssä olevan esityksen myötä uudistuksen jälkeen opiskeltaisiin ensin sairaanhoitajaksi kolme ja puoli vuotta ja sen jälkeen noin kaksi vuotta lisää kätilöksi. Tämä tarkoittaa siis esityksen mukaan käytännössä pidempää koulutusta, jopa vuodella. Kuitenkaan pätevyys ei nostaisi koulutustasoa eikä parantaisi palkkaa ja tuskin muuttaisi työnkuvaakaan.

Näiden tietojen puitteissa on herännyt laajemminkin huoli siitä, kuka lähtee enää tekemään jatko-opintoja tulevaisuudessa, ja siitä, miten huolehdimme siitä, että meillä olisi edelleen riittävästi päteviä kätilöitä. Koulutuksen kestohan lähentelee tällöin jo lääkäriopintoja.

Arvoisa ministeri, nykyisestä mallista on kuulunut positiivista ammattikorkeakouluilta. Mikä on tämä perimmäinen syy ja tarve nyt tälle uudistukselle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.31 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys muuttaisi ammattikorkeakoululakia siten, että ensihoitajakoulutus, kätilökoulutus ja terveydenhoitajakoulutus olisivat erilliseen sääntelyyn perustuvia koulutuksia, jotka suoritettaisiin sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi. Ensihoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen tavoitteellinen suoritus aika olisi puolitoista lukuvuotta ja terveydenhoitajakoulutuksen yksi lukuvuosi. Ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen voisi kuitenkin suorittaa edelleen myös nykyiseen tapaan yhtenäisenä koulutuksena sairaanhoitajakoulutuksen kanssa.

Uudistuksen tavoitteeksi hallitus kertoo, että sairaanhoitajakoulutuksen aiemmin suorittaneet voisivat päteviytyä ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan tehtäviin muulla tavoin kuin suorittamalla toisen samantasoisien ammattikorkeakoulututkinnon. Tämä selkeyttäisi ja sujuvoittaisi esityksen mukaan tutkinnon jo suorittaneiden koulutuspolkuja. Samalla se mahdollistaisi tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen kohdentamisen niille, joilla ei ole vielä korkeakoulututkintoa tai opinto-oikeutta samantasoisien korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutus olisivat opintotukeen oikeuttavaa koulutusta. Opintolainan saaja olisi oikeutettu opintolainahyvitykseen silloin, kun koulutus suoritetaan tavoiteajassa sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi.

Arvoisa puhemies! Koulutusta tarjoavien tahojen osalta on tuotu esille, että hallituksen esityksessä tulisi huomioida, että säännelystä ensihoitajakoulutuksesta valmistuneet hen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

kilöt laillistetaan ensihoitajiksi. Vastaavasti on tärkeää varmistaa, että terveydenhoitajakoulutuksen suorittanut henkilö käyttää terveydenhoitajan ammattinimikettä ja että laillistaminen ja rekisteröityminen terveydenhoitajaksi tapahtuvat. Erikseen säännellyn koulutuksen osalta ensihoitajan, kättilön ja terveydenhoitajan osaamisen tulisi olla sama kuin tutkintokoulutuksessa. Tällä voidaan varmistaa ammattiin laillistettujen, ammattinimikettä käyttävien, tutkintokoulutuksen ja erikseen säännellyn koulutuksen käyneiden yhdenvertaisuus työelämässä.

Osaaminen tulisi kuvata erikseen säädetyn koulutuksen osaamistavoitteena, joka auttaa aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseksi. Lisäksi tulisi huomioida, että opiskelijoiden opintososiaaliset edut pysyvät samoina kuin nyt. Olisikin hyvä, että muutos huomioitaisiin myös ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo on poissa. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

17.34 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Uudistuksen tavoite sujuvoittaa ensihoitajan, kättilön ja terveydenhoitajan ammatteihin johtavia koulutuspolkuja siten, että tarve suorittaa useampia samantasoisia tutkintoja vähenee ja jatkuvan oppimisen mahdollisuudet paranevat, on hyvä tavoite.

Ensihoitajan ja terveydenhoitajan osalta esitys on kannatettava. Sen sijaan kättilökoulutuksen osalta esityksen tapa sujuvoittamiseen ei vaikuta kaikilta osin perustellulta tai parhaalta mahdolliselta. Esityksen mukaan kättilökoulutus pitenee viiteen vuoteen, mikä vastaa maisteriopintojen laajuutta, mutta tutkinnon taso ei kuitenkaan nouse ammattikorkeakoulututkinnon tasolta ylemmän AMK-tutkinnon tasolle, mikä sen sijaan olisi perusteltu vaihtoehto. Koulutustaso ei siis itse asiassa nouse.

Tämä, että tutkinnon taso ei nouse YAMK:n tasolle, vaikeuttaa muun muassa kansainvälistä liikkuvuutta eikä ole Bolognan prosessin mukainen, elikkä olisi tärkeää, että koulutus tuottaisi ihan automaattisen tunnustamisen EU-alueella. Nyt tämä esitetty malli tekee tämän tunnustamisen hieman hankalammaksi.

Ihmetystä herättää myös se, miksi opintojen laajuutta ei ole ilmaistu opintopisteinä, mikä on normaali tapa, vaan tunteina ja kuukausina, mikä on käytännössä varsin hankalaa esimerkiksi sen vuoksi, että kesäkuukausina on vaikea opiskella. Tosiaankin tutkinnon laajuus on myös epärealistinen suorittaa tavoiteajassa, elikkä hyvin pieneen aikaan pitäisi mahduttaa hyvin paljon sisältöjä. Herää kysymys, että nyt kun kättilökoulutusta uudistetaan, niin minkä takia ei sitten tehdä tämmöistä todellista perusteellista uudistusta niin, että todellakin sitä uudistettaisiin, eikä tämmöisellä hieman epätarkoituksenmukaisella ja ehkä vähän näennäiselläkin tavalla.

Mutta sen sijaan siltä osin kuin tämä hallituksen esitys koskee opintotukilakia, muutokset ovat kannatettavia, eli se, että nämä tutkinnot saa suorittaa pidemmässä ajassa. Elikkä se on hyvä asia, ja siitä kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.36 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan ammattikorkeakoululakia muutettaisiin siten, että ensihoitajakoulutus, kättilökoulutus ja terveydenhoitajakoulutus olisivat erilliseen sääntelyyn perustuvia koulutuksia, jotka suoritettaisiin sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

raanhoitajakoulutuksen lisäksi. Mielestäni uudistuksen lähtökohdat ovat hyvät, sillä on sekä yksilön että julkisten resurssien käytön kannalta viisasta, että opiskelijoita ei laiteta opiskelemaan pätevöitymisen vuoksi päällekkäisiä samantasoisia tutkintoja, vaan he voivat erikoistua suorittamalla tarvittavat täsmäopinnot. Myös esitykset ammatillisen koulutuksen opetuksen osalta vaikuttavat järkeviltä.

Esityksen pohdintaa herättäväksi kohdaksi muodostuu kuitenkin koulutuksista pisin eli kättilökoulutus. Se sisältäisi jatkossa kolmen ja puolen vuoden sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon ja puolentoista vuoden pätevöitymiskoulutuksen kättilöksi. Tosiaan tästä puolesta-toista vuodesta on jo useampi taho todennut, että siihen ei kyllä se harjoittelu-aika tunnu millään mahtuvan. Tämän esityksen mukaan tämä olisi yhteensä viiden vuoden mittainen, sisällöltään vaativa mutta ei antaisi suorittajalle silti ylempää ammattikorkeakoulututkintoa vaan kaksi alemmaa korkeakoulututkintoa.

Kättilöliitto on painottanut, että kättilökoulutuksen pituus ja laajuus ilman ylemmän tutkinnon statusta heikentävät kättilön ammatin ja koulutuksen vetovoimaa. Vaatimukset ovat kyllä todella kovat: viiden vuoden opiskelu ja sen lisäksi vielä kahden vuoden työkokemusvelvoite siihen väliin ennen kuin voi tätä erikoistumista lähteä tekemään, eli se vastaa aivan korkeakoulujen, yliopistojen maisteritutkintojen kestoa.

Esimerkiksi Ruotsissa kättilökoulutus on puolitoistavuotinen, 90 opintopisteen ylemmän tason jatkokoulutus sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneille. Ruotsissa tutkintoa tarjotaan ammattiin tähtäävänä ylemmän tason korkeakoulututkintona, joka vastaa tätä Bolognan prosessin toisen portaalan tutkintoa. Se ei kuitenkaan ole maisterin tutkinto eli vastaa pitkälti suomalaista ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Hallituksen esitys vaikuttaa mukailevan pitkälti Ruotsin tutkintomallia sillä poikkeuksella, että tosiaan kättilötutkintoa ei lasketa ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi. Meidän on mahdollista Ruotsin mallin mukaisesti pitää tutkintoa ylempänä korkeakoulututkintona, ja oikeastaan haluaisin kysyä hallitukselta, miksi tähän ratkaisuun ei ole päädytty. Voisin kysyä myös, voisiko tätä koulutukseen hakeutumisen kahden vuoden työssäoloa muuttaa tai voisiko sen poistaa. Ruotsissa ammattipätevyysdirektiivin C-mallissa työssäoloaika on Suomesta poiketen vain vuoden mittainen.

Asiantuntijalausunnoissa HUS on nostanut esiin myös sellaisen vaihtoehdon, että meillä olisi tällainen alempi AMK-tutkinto, joka olisi kättilötutkinto erikseen, ja sitten siitä voisi vielä jatkaa kättilötutkinnon ylempään AMK-tutkintoon. He nostavat tätä vaihtoehtoa sen vuoksi, että pulaa kättilöistä on, ja on huoli siitä, että nämä pidentyneet tutkinnot entisestään lisäävät tätä kättilöpulaa.

Suomalainen kättilökoulutus täyttää tänä vuonna 210 vuotta. Vuonna 1816 Turkuun perustettiin ensimmäinen kättilökoulu, ja sen myötä Suomessa on pitkä kättilökoulutuksen historia. Se oli myös ensimmäinen naisille suunnattu ammatillinen koulutus. Tämän juhla-vuodenkin kunniaksi toivon, että meillä tätä kättilöiden pätevyyttä ja osaamista naisvaltaisessa asiantuntija-ammattissa todella arvostetaan ja pohditaan vielä sitä, voisiko tästä tutkinnosta hyvin kevyesti kehittää myös sen ylemmän korkeakoulututkinnon.

Vielä loppuun haluan nostaa huolen uusien kättilöiden valmistumisen esteistä. Eilen Helsingin Sanomista saimme lukea kahdesta kättilöopiskelijasta, jotka kertoivat, millaista on, kun harjoittelupaikat menevät sekunneissa ja kilpailu on kovaa erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla. Opiskelijat tunnistavat, miten tärkeitä harjoittelut ovat täyden ammattipätevyyden saamiselle. Harjoittelupaikkojen pulan ohella haasteita ovat tuoneet hankaluus sovitaa niitä osaksi opintoja. Tosiaan muun muassa Tehy on nähnyt tämän esityksen ongel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

mana sen, että tähän puoleentoista vuoteen näitä harjoitteluaikoja ei pysty sovittamaan, koska harjoittelujen ohjausta ei ole kesäisin kättilöopiskelijoille tarjolla, ja sen takia käytännössä tämä opintojen pituus tulee olemaan se kaksi vuotta, tai näin on arvioitu. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene teki tällaisen isommankin selvityksen sosiaali- ja terveysalan harjoittelupaikkojen pulasta, ja sen selvityksen mukaan on 3 500 opiskelijan valmistuminen viivästynyt sen takia, että näitä harjoittelupaikkoja sotealalle ei löydy, ja toivon, että hallitus kyllä lähtee tätä myös ratkomaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

17.42 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä kysymyksistä ja nostoista.

Tässä kysyttiin, edustaja Hiltunen kysyi, miksi kättilökoulutuksen osalta tätä kestoa nyt pidennettäisiin, ja vastaus löytyy tosiaan siitä EU:n ammattipätevyysdirektiivistä, joka nyt jatkossa edellyttää, että kättilön koulutus suoritetaan vasta sairaanhoitajatutkinnon suorittamisen jälkeen.

Sitten tässä oli useampi kysymys siitä, miksi kättilökoulutuksesta ei tehdä eikä esitetä tehtävän YAMK-tasosta tutkintoa. No, ensinnäkin siis kättilöiden kouluttaminen YAMK-tutkintoon edellyttäisi kättilökoulutuksen sisältöjen muuttamista. Kun YAMK-tutkinnoille on säädetty edellytyksiä, muun muassa valmiudet tieteellisen jatkotutkinnon suorittamiseen, niin näiden edellytysten lisääminen kättilökoulutukseen pidentäisi siis huomattavasti sitä koulutuksen pituutta. Eli sinne tulisi lisää koulutussisältöjä, joita pitäisi käydä, jos se olisi YAMK-tutkinto. Edustaja Hopsu ihan oikein tuossa totesi, että yksi este on myöskin työssäoloehdon täytyminen. Mutta siinä ei ole pelkästään se työssäoloehto, eli jos YAMK-tutkintoa haluaa suorittaa, niin tarvitaan vähintään kaksi vuotta työkokemusta. Mutta se ei ole se ainut este, vaan myös ne, mitä toin äsken esiin.

Mutta jatkossa meillä on esimerkiksi nyt korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyöskentely ja toimenpiteiden pohtiminen ja työstäminen tämän loppukevään aikana. Tämä YAMK-tutkinnon työssäoloehto on minun mielestäni sellainen asia, jota on syytä tässä miettiä. Kuten edustaja Hopsu toi esiin, siinä on myöskin tällaisia kansainväliseen vertailuun liittyviä asioita, joita on ehkä syytä poistaa.

Ja sitten Eloranta kysyi, miksi tätä ei uudistettu kokonaisuutena. No, silloin ei olisi ollut mahdollisuutta tehdä tässä ajassa tätä muutosta, joka sitten kuitenkin vastaa siihen, että jos me mietitään ammattikorkeakoulututkintoja, joita on suoritettu vuosina 2015—2023, niin nimenomaan terveydenhoitaja-, kättilö- ja ensihoitajapuolella on ollut 16—20 prosentilla jo se edellinen sotealan tutkinto, eli aika laajalla osalla on sitä päällekkäistä koulutusta.

Sitten edustaja Castrén totesi tästä ensihoitajan ammattinimikkeen laillistamisesta, että se on tärkeä, ja Hänninen Suomen turvallisuuden näkökulmasta.

Ja sitten Kallio totesi säännelystä koulutuksesta laillistaa ensihoitaja ja sitten tästä rahoitusmallista. Meillä on korkeakoulujen rahoitusmalli nyt voimassa 25—28, ja osana tätä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen [Puhemies koputtaa] visiotyöskentelyä valmistaudutaan sitten siihen vuoden 28 jälkeiseen rahoitusmalliin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2026 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.40.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä. — Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

21.40 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on meillä sivistysvaliokunnassa juuri käsittelyssä. Tässä on tietysti monenlaisia kannanottoja, mutta nyt tärkein on tämä, että kun meillä on sairaanhoitajia, jotka ovat siis valmistuneet ensihoitajiksi, terveydenhoitajiksi tai kättilöiksi ja haluavat jatkossa vaihtaa sitä omaa koulutussuuntaa elikkä tavallaan täydennyskouluttautua, niin he joutuvat niin sanotusti aloittamaan alusta. He saavat kyllä hyväksiluettua koulutuksen aikana näitä aiemmin suoritettuja opintoja mutta sitten toisaalta vievät sen uuden opiskelijan paikan, koska heillä on jo se tutkinto. He pääsevät nyt sitten jatkossa nopeammin tämän täydennyskoulutuksen tekemiseen eivätkä vie sitä ensimmäistä paikkaa.

Eli toisin sanoen he pystyvät opiskelemaan nopeutetusti siihen toiseen tutkintoon, vuodessa tai puolessatoista vuodessa riippuen siitä, mikä tutkinto on kyseessä. Lisäksi tähän tutkintotodistukseen tulee selkeästi, että he suorittavat sairaanhoitajakoulutuksen, jonka lisäksi he valmistuvat ensihoitajaksi, terveydenhoitajaksi tai kättilöksi. Tämä selkeyttää näitten koulutuksien kokonaisuuksia ja vie sitten uudelleenopiskelussa nopeammin siihen päämäärään. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.